

राजवाडे

अंक

२०
४२

शास्त्र

प्रथनाम

प्रथकार

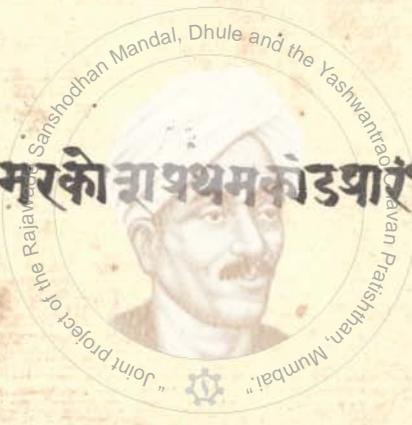
काल

४४

स्थल

(1)

॥अथअमरकोशप्रथमकाउड्यारंभः॥

(2)

अ·प्र.

श्रीगणेशाय नमः ॥ यस्य ज्ञानदया सिंधोर गाधस्यानघागुणः ॥

॥१॥

सेव्यता मक्षयोधीरः स श्रिये चामृता यच् ॥१॥ समाहत्यान्यते त्रा
णि संक्षिप्तैः प्रतिसंख्यते ॥ संपूर्णमुच्यते वर्गे नामलिंगानुशास
नं ॥२॥ प्रायशो रूपभूदेन साहचर्याच्च कुत्रचित् ॥ स्त्रीपुंन पुंस
कं ज्ञेयं तद्विशेषविधेः क्वचित् ॥३॥ भेदाख्यानाय नद्वेष्टो नैक
शेषो न संकरः ॥ रुतोत्रभिन्नलिंगानामनुक्तानांकमाद्यते
र्थः ॥ त्रिलिंग्यां त्रिविति पदं मिथुने तुद्योरिति ॥ निषिद्ध

॥४॥

(2A)

लिंगेत्रोपार्थेत्वं ताथा दिन पूर्वभाक् ॥ ५ ॥ उत्तिपरिभाषा ॥ स्वर
नामानिसंगत्य
व्ययेखर्गेन कंत्रिदिवत्रिदशालयः ॥ सुरलोकोद्योदिवो
द्वास्त्रियोक्तुवेत्रिविष्टपं ॥ ६ ॥ अमरानिर्जरादेवास्त्रिदशा
विबुधाः सुराः ॥ करपर्वाणः सुमनसस्त्रिदिवेशादिवोक्तु
७ ॥ आदितेयादिविष्टदोले खाअदितिनन्दनाः ॥ आदित्या
कंभवोखन्ना अमर्त्या अमृतोधसः ॥ ८ ॥ वर्हिमुखाः क्रतुभु
जोगीर्वाणादानवारय ॥ वंदारकादेवतानि पुंसि वादेवता

(3)

१२ १३ ८ २६ ५४ ४० २२०

अ·प्र· स्त्रियोः॥१॥ आदित्यविश्ववसवस्तुषिताभास्त्ररानिलाः॥ महा
॥२॥ राजिकसाध्याश्रमद्राश्रगणदेवताः॥१॥ विद्याधराप्तरोयक्ष
रक्षोगंधर्वकिन्नराः॥२॥ पिशाचोगुत्यकर्त्तसद्वौभूतोभीदेवयो
सज्जकः दशनामानिस्त्रियाणा
नयः॥३॥ अस्तरादैयदैतेयदनुजेद्विदानवाः॥३॥ शुकशि
आदितिसक्ताः पूर्वदेवास्तराद्विषः॥४॥ सर्वज्ञः सुगतो बु
द्धो धर्मराजस्तथागतः॥५॥ समंतभद्रोभगवान्माराजिल्लोकजि
जिनः॥६॥ पउभिज्ञोदशबलोद्यवाहीविनायकः॥७॥ मुर्नी
॥८॥

(3A)

१४ सख्तामानिबुधा

वांतरमेदग्राम्यमुने:

द्रुश्चीघनः शास्त्रामुनिशाक्यमुनिस्तुयः ॥१४॥ संशाक्यसिंहः
 सर्वर्थसिद्धः त्रौद्गोदानिश्वसः ॥ गोतमश्वार्कबंधुश्वमायादेवी
 स्ततश्वसः ॥ १५ ॥ ब्रह्मात्मभः करञ्जेष्टः परमेष्ठापितामहः ॥
 हिरण्यगर्भौलोकेशः स्वयंभृश्वनुराननः ॥१६॥ धाताङ्गयो
 निर्दुहिणोविरचिः कमलासनः ॥ स्वश्वप्रजापतिर्वेधाविधा
 ताविश्वसर्गविधि ॥१७॥ विष्णुनीरायणः क्लेषवेकुण्डोवि
 श्वरथवाः ॥ दामोदरोद्धषीकेशः केशवो माधवः स्वभृ ॥१८॥

(6)

अथ देत्यारिः पुंडरीकाक्षो गोविंदो गरुडध्वजः ॥ पीतां बरोच्युतः शार्दी
 ॥३॥ विष्वक्सेनो जनार्दनः ॥१६॥ उपेंद्र इद्रावरजश्चकपाणि श्वतु भुजः ॥
 पद्मनाभो मधरि पुर्वासदेवस्त्रिविक्रमः ॥२७॥ देवकीनन्द
 नः श्रोरिः श्रीपतिः पुरुषो च मः ॥ पुण्ड्राणपुरुषो यज्ञः पुरुषो न
 रकांतकः ॥२९॥ जलशाया विश्वसौ मुकुंदो मुरमर्दनः ॥३०॥
 नैमालीबलिध्वंसी कं सारातिरधोक्षजः ॥२४॥ विश्वं भरः
 कैठभजिद्विभुः श्रीवत्सलोचनः ॥२५॥ वसुदेवो स्यजनकः सर ॥३१॥

(६९)

यत्तथा वद्धरामस्य
 वानकदुदुभिः ॥२३॥ वलभद्रः प्रलंबद्यो बलदेवो च्युताग्रजः ॥
 रेवतीरमणोरामः कामपालो हलायुधः ॥२४॥ नीलांबरोगे हि
 येयस्तालांको मुसलीहली ॥२५॥ संकर्षणः सीरपाणिः कालिंदी
 भेदनो बलः ॥२६॥ मृदनो मन्थो मारः अकम्लो मीनकेननः ॥
 कंदर्पोदर्पको नेगः कामः पंचशरः स्मरः ॥२७॥ शंबरारिम्ब
 नसिजः कुस्कमेषु रन्धनेजः ॥२८॥ पुष्पधन्वारतिपतिर्मकरध्व
 ज आसभृः ॥२९॥ बलभृः लक्ष्मेनुः स्यादनिरुद्धुषापतिः ॥

सुन्त्रिष्ठ

(5)

अ·प्र. लक्ष्मीः पद्मालयापद्माकमलाश्रीरिप्रिया ॥२८॥ इदिगलोकम्
 विष्णोः गुरुस्य विष्णोः शक्तस्य
 ॥४॥ तामाक्षीरोदतनयारमा ॥ शंखोलक्ष्मीपते पांचजन्यश्वकं सुदर्श
 विष्णोः गुरुस्य विष्णोः शक्तस्य विष्णोः मणि नवनामा
 नं ॥२९॥ कोमोदकी गदा खड़ो नंदकः कोस्तुभोमणिः ॥ गरुदमान्
 निगरुदश्व
 गरुडस्ताक्ष्येवै नतेयः खगेश्वरः ॥३०॥ नागांतको विष्णुरथः सु
 पर्णीः पञ्चगाशनं ॥ शंखुरुदाशः पशुपतिः शिवः शूलीमहेश्वरः
 ॥३१॥ ईश्वरः सर्वईशानः शंकरश्वेदशेखरः ॥ भूतेशः रवेऽपरश्चु ॥४॥
 गिरीशो गिरिशो मृढः ॥३२॥ मृकं जयः कृत्तिवासाः पिनाकी

(5A)

प्रमथाधिष्ठ।॥उग्रःकपदीश्रीकेठःशितिकंठःकपालभृत्॥३३॥
वामदेवोमहादेवोविरूपाक्षस्त्रिलोचनः॥कृशानुरेता सर्वज्ञो
धूर्जटिर्नीललोहितः॥३४॥हरःस्मरहरेभगव्यंबकस्त्रिपुरं
तकः॥गंगाधरोधकरिष्युःकरुध्वंसीरष्ट्यजः॥३५॥योमके
शोभवोभीमःस्थाण्डुद्गुमापत्ति॥कपदीस्यजटाजृटःपि
नाकोजगवेधनुः॥३६॥प्रमथास्युःपारिषदोब्रात्मीयाद्यास्त
मातरः॥ब्रात्मीमाहेश्वरीचैव कोमारीवैष्णवीतथा॥३७॥

(6)

अ·प· वाराहीचतथेद्वाणीचामुडः सप्तमातरः ॥ विभूतिर्भूतिरेश्वर्यम
॥५॥ णिमादिकमष्टधा ॥३३॥ अणिमामहिमाचैवगरिमालघिमान
था ॥ प्राप्तिः प्राकाम्यस्तीशिलं वशिलं चाष्टभूतय ॥३३॥ उमा
कात्यायनीगोरी काली हैमवतीश्वरी ॥ शिवाभवानीरुद्राणीश
र्वणीसर्वमेगला ॥४०॥ अपर्णार्पार्वतीदुर्गमुडानीचेडिकंवि
का ॥ आर्यादाक्षायणीचैवगिरिजामेन कात्मजा ॥४१॥ कर्णमो
टीतुचामुडाचर्ममुडातुचर्चिका ॥ नंदीभूंगिरिटस्तुंडिनंडिनै

(6A)

नं दिके श्वरौ ॥ ४८ ॥ विनाय को विघ्न राज हौमा तुरगणा पिपा ॥
अथेक हते हरं बले बोहर गजाननाः ॥ ४९ ॥ कार्तिके यो महासे
नः शरजन्माषडाननः ॥ पार्वती नं दन् स्कंदः से नानी रग्निभू
र्गुहः ॥ ५० ॥ बाहुले यस्तारक जिद्धिशा खः शरि विवाहनः ॥ वा
यमा तुरः शक्ति धरः कुमा ॥ क्रौच हरणः ॥ ५१ ॥ इद्वो मसुखान्
मघवा बिडौ ज्ञाः पाकशासनः ॥ वद्धत्रयवाः श्रुता सीरः पुरुह
तः पुरं दरः ॥ ५२ ॥ जिष्णु लैर्वर्षभः शकः शतमन्यु दिवस्य

(३)

अ·प्र·
॥६॥

तिः॥सक्त्रामागोत्रभिद्वन्नीवासवोरत्रहावषा॥४७॥वास्तोष
तिःसरपतिर्बलारातिःशूचीपतिः॥जंभमेदीहरिहयःस्वारा
णमुचिसूदनः॥४८॥संक्रदनोदुश्यवनस्कराषाण्मेघ
वाहनः॥आखंउलःसहस्रासःकमुक्षास्तस्यतुप्रिया॥
४९॥पुलोमजाशूचीद्वायीनगरीत्वमरावती॥हयुत्त्वेःथ
वास्तोमातलिर्नदनंवने॥५०॥स्यात्यासादेवैजयंतोज ॥६॥
यंतःपाकशासनिः॥तेरावतोभमातंगैरावणाभ्वमुवद्धभाः५१

(२८)

हादिनीवन्नमस्त्रीख्याकुलिशंभिदुरेषविः॥शतकोटिःस्वरःज्ञां
 बोदंभोलिरश्चनिर्द्योः॥५३॥योमयानंविमानोख्तीनारदाया-
 कुर्वयः॥स्थालधर्मादेवसभापीयूषममतंसधा॥५४॥मेदा
 किनीवियद्रुंगस्वर्णदीक्षरदीधिका॥मेरुःसमेरुहेमाद्वीर
 लसानुःसरालयः॥५५॥पंचतेदेवतरवोमंदारःपारिजातक
 संतानःकल्यवक्षश्चपुंसिवाहरिचंदनं॥५६॥सनकुमारोवै
 धात्रःस्वर्वेद्यावश्चिनीसत्तो॥नासत्यावश्चिनोदस्वावाश्चि

(8)

अः प्र नैयोचता वुभौ ॥५६॥ स्थियां वहुष्वसरसः खर्वेश्याउर्वशीमु
 ॥७॥ खाः ॥ यताचीमेनकारं भाउर्वशीचतिलोचनम् ॥५७॥ सुकेशी
 मंजुघोषाद्याकथंते भरसो वुधे ॥ याहा हहूश्वैवमाद्यागं
 धर्वीस्त्रिदिवौकसा ॥५८॥ आग्निर्वश्यानरोवन्हिर्विति हो
 त्रोधनं जयः ॥ कृषीटयोनि ज्वेलनोज्ञातवेदास्तनूनपात् ॥५९॥
 वर्हिः शुष्माकथ्यवर्त्माशोचिष्केत्राउषर्वुधः ॥ आश्रयोशो
 वहद्वानुः कृशानुः पावकोनलः ॥६०॥ रोहिनाश्वोवायुस

(80)

खः शिरवा वाना भुशुक्षणिः ॥ हिरण्यरेता हुतभुग्दहनो हय
वाहनः ॥ ६३ ॥ सप्तार्चिर्दमुनाः शक्तश्चित्रभानुर्विभावसुः ॥
शक्तचिरथुतमौर्वस्तजाडगोवडवानलः ॥ ६४ ॥ वन्हेद्योर्जा
लकीला वर्त्तिर्हति शिरवा स्थियो ॥ त्रिषु स्फुलिंगो ग्निकणः
संतापः संज्वरः समैः ॥ ६५ ॥ उल्कास्यान्निर्गताज्वालभूतिर्म
सितभस्मनी ॥ क्षारो रक्षाचदावस्तु द्वोवनहुताशन ॥ ६६ ॥
धर्मराजः पितृपतिः समवर्ती परेतराद् ॥ कृतांतो यमुनाभ्या

(9)

अ·प्र· ताशमनोयमराघ्मः॥६५॥ कालोदेउधरः शाहूदेवोवैवस्तते
॥८॥ तकः॥ राक्षसः कोषपः कव्यात्कव्यादेस्तपआस्तरः॥६६॥
विंचरोरात्रिचरः कर्वुरोनिकषाभजः॥ यातुधानः पुण्यज
नोनैर्क्तोयातुरक्षसी॥६७॥ अचेतवरुणः पाशीयादसं
पतिरथतिः॥ श्वसनसर्वनोवायुमीतरिश्वासदागतिः॥
६८॥ पृष्ठदश्वोगंधवहोगंधवाहानिलाश्रुगः॥ समीरमा
रुतमरुज्जगत्याणसमीरणः॥६९॥ नभस्त्रातपवनप

(9A)

वमानप्रभंजनाः॥ पकेषनोमहावातोऽग्नेश्चावातसर्वषिकः
७०॥ प्राणोपानः समानश्चोद्यनव्यानोचवायवः॥ हृदिषा
योगुदेषानः समानोज्ञाभिसंस्थितः॥ ७१॥ उदानः कंठ
देरोस्याद्यानः सर्वशरीरगः॥ शरीरस्थाइमेरहस्यरसी
तुरयस्यदः॥ ७२॥ जबोथशीष्टलविरित्तिं लघुस्थिप्रमरं द्रु
तं॥ सखरं च पलं तर्णमवलं बित्तमाशुचे॥ ७३॥ सततेना
रताश्रोतासंतताविरतानिशं॥ नित्यानवरताजस्त्रमयथा

(१०)

अ-प्र- तिशयोभरः ॥७४॥ अतिवेलभृग्नास्यर्थाति मात्रोद्गटनिर्भरं ॥
॥६॥ तीव्रैकांतनितांतानिगटबाटदृढानिच ॥७५॥ क्षीवेशी
घ्रायसलेस्यात्विषेषाभेद्यगमियत ॥ कुवेरस्यंवकेस
खोयसराट्गुल्यकेश्वरः ॥७६॥ मनुष्यधर्मीधनदेश
जराजोधनाधिपः ॥ किन्तरेशोवेश्वरणः पोलस्योनरवा
हनः ॥७७॥ यक्षेकपिंगैलविलश्रीद्वयुजनेश्वरा ॥
अस्योद्यानं चैत्ररथं पुत्रस्तुनलकृवरः ॥७८॥ कैलासस्था

(१०८)

नमलकाष्टर्विमानंतुपुष्कं॥स्यात्किञ्चरःकिंपुरुषस्तु
रंगवदनोमयुः॥७६॥ निधिर्नीशेवधिर्महापद्मशंखा
दयोनिधे॥ महापद्मश्चपद्मशशर्वोमकरकषयो॥मु
कुंदकुंदनीलाश्वर्वश्चनिधयोनवा॥७७॥ इति स्तुर्गती
घोदिवौद्वस्त्रियामभ्यंगोमपुष्करमवरं॥नभोतरिक्षं
गगनमनंतंसरवत्यर्थं॥७८॥ वियद्विष्णुपदेवातुषुंस्या
काशविहायसी॥विहायसोपिनाकोपियुरपिस्यातद्वयं॥

(11)

अ·प्र· तरापथोंतरिक्षंचमेघद्वारंमहाबिलं॥३॥**तिक्षोमवगः॥**
॥१०॥ दिशस्तुककुभःकाष्ठाआश्राश्वहरितश्वताः॥धाच्यपा
चीप्रतीच्यस्ताःपूर्वदक्षिणपश्चिमाः॥४॥उत्तरादिगुदी
चीस्याद्विश्यंतुत्रिषुदिभवे॥अवग्भवमवाचीनमु
दीचीनमुद्गभवं॥५॥**यस्यभवंप्रतीचीनंप्राचीनंप्रा**
भवंत्रिषु॥इंद्रोवन्हिःपितृपतिर्नैर्कर्तोवरुणेमस्तु
उ॥**कुबेरर्देशःपतयःपूर्वादीनांदिशांकभात्॥**ऐग

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००९ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com